

Sygn. akt III CKU 12/98

P O S T A N O W I E N I E

Dnia 8 kwietnia 1998 r.

Sąd Najwyższy Izba Cywilna

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSN	-	Z. Strus
Sędziowie: SN	-	F. Barczewska (spraw.)
SN	-	M. Słoniewski

Protokolant: J. Krajewska

przy udziale Prokuratora Prokuratury Krajowej - I. Kaszczyszyn

po rozpoznaniu w dniu 8 kwietnia 1998 r.

sprawy z wniosku Skarbu Państwa - Wydziału [...] Urzędu Wojewódzkiego w [...]

z udziałem A. C. i A. T.

o stwierdzenia nabycia własności nieruchomości opuszczonej

na skutek kasacji Ministra Sprawiedliwości

[...]

od postanowienia Sądu Rejonowego w K.

z dnia 29 czerwca 1978 r., sygn. akt I Ns [...]

p o s t a n a w i a :

uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać Sądowi Rejonowemu w K. do ponownego rozpoznania.

U Z A S A D N I E N I E

Uwzględniając wniosek Skarbu Państwa - Wydziału [...] Urzędu Wojewódzkiego w [...] Sąd Rejonowy w K. postanowieniem z dnia 29 czerwca 1978 r. stwierdził, że nieruchomość położona w K., przy ul. N. objęta Lwh [...] oznaczone jako działka nr [...] i [...] oraz Lwh [...] oznaczona jako działki [...], [...],

[...] i [...] o ogólnej powierzchni 974 m² wraz ze znajdującym się na niej budynkiem mieszkalnym wpisana na rzecz dotychczasowego właściciela I. A. z K. T. przeszła na własność Skarbu Państwa przez zasiedzenie. W uzasadnieniu tego postanowienia Sąd stwierdził, że wnioskodawca wykazał iż właścicielka tej nieruchomości nie jest znana z miejsca pobytu, a ponieważ z dniem 31 grudnia 1955 r. upłynął 10 letni termin przewidziany w art. 34 dekretu o majątkach opuszczonych i poniemieckich zatem należało orzec jak w postanowieniu. Powyższe postanowienie uprawomocniło się gdyż nie zostało zaskarżone w zwykłym trybie.

Minister Sprawiedliwości wniósł kasację od wymienionego postanowienia i zarzucając rażące naruszenie art. 3 § 2, art. 369 pkt 2 kpc w brzmieniu sprzed 1 lipca 1996 r. oraz art. 64 § 1, 143, 144 § 1 kpc w związku z art. 13 § 2 kpc i art. 510 § 1 i 2 kpc, oraz art. 1 ust. 1 i art. 34 ust. 1 dekretu z dnia 8 marca 1946 r. o majątkach opuszczonych i poniemieckich (Dz.U. Nr 13, poz. 87) a nadto naruszenie interesu Rzeczypospolitej Polskiej wnosił o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w K. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zasadnie podniesiono w kasacji że zaskarżone postanowienie zostało wydane w postępowaniu dotkniętym nieważnością. Sąd Rejonowy opierając się jedynie na twierdzeniach wnioskodawcy i załączonym zaświadczeniu iż uczestniczka postępowania – I. A. T. nie figuruje w ewidencji ludności miasta K. ustanowił dla niej kuratora. Ustanowienie kuratora nastąpiło bez dostatecznego uprawdomocnienia że miejsce pobytu uczestniczki nie jest znane, co powoduje nieważność postępowania (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 1978 r. III CRN 40/78 OSNCP 1978 z. 12, poz. 236). Ustanowienie kuratora w niniejszym przypadku było również niedopuszczalne z innych względów, gdyż uczestniczka postępowania zmarła w dniu 15 sierpnia 1952 r., a więc przed wniesieniem wniosku w niniejszej sprawie. Po stronie więc osoby wskazanej jako uczestniczka postępowania zachodził brak zdolności sądowej. Prowadzone w takiej sytuacji postępowanie w świetle treści art. 369 pkt 2 kpc w brzmieniu sprzed 1 lipca 1996 r. było dotknięte nieważnością również z tego powodu.

Z załączonej do kasacji kserokopii postanowienia Sądu Rejonowego w G. z dnia 1 października 1990 r. II Ns [...] wynika, że spadek po zmarłej w dniu

15 sierpnia 1952 r. I. T. zd. K. ostatnio stale zamieszkałej w G. na podstawie ustawy nabyli mąż W. T. w 1/4 części oraz dzieci A. T. i A. C. po 3/8 części z tym że udział stanowiący w chwili otwarcia spadku wspólność ustawową nabyli A. T. i A. C. po połowie. Spadkobiercy ci jako współwłaściciele nieruchomości będącej przedmiotem postępowania byli osobami zainteresowanymi w rozumieniu art. 510 § 1 kpc, a zatem postępowanie winno się toczyć z ich udziałem. Uchybienia Sądu związane z prowadzeniem sprawy z udziałem kuratora ustanowionego I. A. T. bez należytego wyjaśnienia istotnych okoliczności z tym związanych w konsekwencji doprowadziło do niewezwania spadkobierców do udziału w sprawie i pozbawienie ich możliwości obrony swych praw.

Skarżący trafnie podnosi, że również nie została należycie wyjaśniona okoliczność czy przedmiotowa nieruchomość istotnie była nieruchomością opuszczoną w związku z wojną rozpoczętą 1 września 1939 r., gdyż nie przeprowadził na tę okoliczność żadnego postępowania dowodowego, a w niezwykle skróconym i ogólnikowym uzasadnieniu nie wskazał przesłanek uzasadniających zastosowanie art. 34 dekretu o majątkach opuszczonych i poniemieckich (Dz.U. Nr 13, poz. 87).

W tym stanie w pełni uzasadniony jest wniosek kasacji o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w K. do ponownego rozpoznania. Sąd ten winien mieć przy tym na uwadze wskazania co do trybu postępowania zawarte w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 1987 r. III CZP 2/87 OSNCP 1988 z. 4, poz. 46).

Uwzględnieniu kasacji nie stał na przeszkodzie upływ terminu z art. 421 § 2 kpc w brzmieniu sprzed 1 lipca 1996 r. bowiem orzeczenie wydane w warunkach nieważności, pozbawiające spadkobierców prawa własności, bez należytego wyjaśnienia istoty sprawy, godzi w powagę wymiaru sprawiedliwości, a tym samym narusza interes Rzeczypospolitej Polskiej.

Z tych wszystkich względów na mocy art. 393¹³ kpc orzeczono jak w sentencji.

aw

jb.